

De drie Roomse muren

Een open brief gericht aan de Christelijke adel in Duitsland.

Beroep op Zijne Keizerlijke Majesteit en de Christelijke adel der Duitse Natie
omtrent de hervorming van het Christendom.

Eerste gedeelte

Met een aanspraak aan de Heer Nicolaus von Amsdorf.

Door

Dr. Maarten Luther

Aan de Hooggeachte en Eerwaarde Heer
 De Heer NICHOLAAS VON AMSDORF
 Licentiaat van de Heilige Schrift en domheer in Wittenberg,
 mijn bijzondere en goede vriend.

De genade en vrede van God zij met u, hooggeachte en eerwaarde Heer en Vriend.

Geliefde,

1. De tijd om te zwijgen is voorbij en de tijd om te spreken is nu aangebroken¹, zoals Prediker ons dat leert, (Pred. 3:7). Wat wij van plan waren heb ik uitgevoerd, en verschillende dingen aangaande de hervorming van de Christelijke erfenis heb ik samengevat, dingen die door de Christelijke adel van de Duitse natie bestudeerd kunnen worden, en hoop dat God, de pogingen die door leken voor Zijn Kerk worden gedaan, wil zegenen aangezien de leiders van de Kerk aan wie deze taak eigenlijk toebehoort, erg onverschillig zijn geworden. Ik stuur alles naar u toe, zodat u dat eerst kunt beoordelen, en, indien nodig, het kunt verbeteren. Ik begrijp heel goed dat ik de beschuldiging van vooroordeel niet kan ontlopen, omdat ik, een monnik waar men op neer kijkt, het aandurft om die hoge en aanzienlijke Heren over zulke belangrijke zaken toe te spreken, alsof er niemand in de wereld zou zijn dan Dr. Luther die zich de zaak van de Christelijke Standen aantrok, en zulke geleerde mensen raad te geven.
2. Ik hoef mij tegenover niemand te verontschuldigen, wie het ook is die mij wil terechtwijzen. Misschien ben ik mijn God en de wereld nog meer 'dwaasheid' verschuldigd; ik ben nu bereid om, indien mogelijk, die prijs te betalen, en deze keer ben ik de 'hofnar'. Als dit niet lukt, heb ik één ding in mijn voordeel – niemand hoeft een kap voor me te kopen,² of de kruin te scheren. (Een hofnar -een clown- had dezelfde soort kap als monniken). De vraag is echter: wie is hier de ware dwaas? Zo moet ik het spreekwoord vervullen: "Wat de wereld doet, dat moet een monnik ook doen, al moet hij er in worden geschilderd". Heel vaak heeft een nar wijze dingen gezegd, en wijze mensen doen vaak dingen die op een nar lijken, zoals Paulus zegt: "*Zo iemand onder u dunkt, dat hij wijs is in deze wereld, die worde dwaas, opdat hij wijs moge worden*". (1 Kor. 3:18)
3. En bovendien, aangezien ik niet alleen een 'dwaas' ben, maar óók een beëdigde dokter in de Godgeleerdheid, ben ik blij dat ik nu de kans heb de eed als dokter op deze 'dwaze' manier te kunnen vervullen. Ik hoop dat mensen die niet geleerd zijn mij dit niet kwalijk nemen, want ik weet niet hoe ik anders de waardering van geleerde mensen kan ontvangen, ofschoon ik dat vaak geprobeerd heb, met pijnlijke gevolgen. Het kan me niet meer schelen of ze mijn opinie op prijs stellen of niet. *Moge God ons helpen om niet onze eigen eer te zoeken, maar Zijn weg alleen! Amen.*

¹ De eerste brief van Luther nadat hij door de Paus in de ban werd gedaan.

² Een hofnar had dezelfde soort kap als monniken.

Wittenberg, in het huis van de Augustiniërs, op de dag vóór de dag van Johannes de Doper (23 juni), in het jaar vijftien honderd twintig.

INLEIDING

1. Het is niet uit vermetelheid dat ik die slechts een gemeen mens ben, onderneem om tot u, tot zulke grote heren te spreken. De ellende en verdrukking, welke op dit ogenblik al de staten der Christenheid en vooral Duitsland drukken, persen mij een kreet van angst af. Ik moet om hulp roepen; ik moet zien of God Zijn Geest niet, aan enig mens en Zijn hand niet aan onze ongelukkige natie toereikend zal. God heeft ons een jong en edelmoedig bloed (vorst keizer Karel V) tot hoofd gegeven en alzo harten met grote verwachting vervuld. Maar wij moeten van onze kant alles doen wat wij kunnen.

2. Nu dan de eerste nodige zaak is dat wij niet op onze grote kracht of op onze hoge wijsheid vertrouwen. Indien men een goed werk aanvangt met op zichzelf te vertrouwen, werpt het omver en vernietigt het. Frederik I, Frederik II, en nog veel andere keizers, waarvoor de wereld beefde, zijn door de pausen met voeten getreden worden, omdat zij meer op hun kracht dan op God vertrouwden. Zij hebben moeten vallen. Het is tegen de machten der hel dat wij in deze krijg te strijden hebben. Niets te wachten van de kracht der wapenen en nederig op de Heere te betrouwen; nog meer te zien op den nood der Christenheid dan op de misdaden der goddelozen; ziedaar hoe men het moet aanvangen. Anders zal het werk mogelijk met schone schijn beginnen, maar eensklaps, zal zich te midden van de worstelstrijd de verwarring openbaren; de boze geesten zullen een onbeschrijfelijk onheil veroorzaken, en de gehele wereld zal in het bloed zwemmen.... Hoe meer macht men heeft, hoe meer men zich ook blootstelt wanneer men niet in de vreze des Heeren wandelt.

3. De Rooms en hebben met grote behendigheid drie muren om henzelf heen gebouwd, waarachter zij zichzelf tot nu toe hebben verdedigd, op een manier die het onmogelijk maakte om ze te hervormen; en het gevolg was dat er in de Christelijke wereld sprake was van een groot verval.

4. Ten eerste, als hun volmacht door een wereldse macht werd betwist, maakten zij regels op waarin staat dat die wereldse macht geen bevoegdheid over hen heeft, integendeel, ze zeggen dat geestelijke regels boven wereldse reglementen staan.

Ten tweede, wanneer men hen door middel van de Schriften wilt vermanen, gebruiken hebben ze geantwoord, dat alléén de paus recht heeft om de Schriften uit te leggen.

Ten derde, als men dreigt om ze voor de concilie te brengen, antwoorden ze met het verzinsel dat alléén de paus die raad bijeen kan roepen.

5. Op deze manier hebben ze op een geslepen manier drie roeden waarmee ze vermaand kunnen worden, van ons gestolen, zodat ze ongestraft blijven, en ze hebben zichzelf verborgen binnen het veilige bolwerk van deze drie barrières, zodat ze alle schelmenstreken en verdorvenheden die we nu zien uit kunnen voeren. Zelfs toen men ze dwong om een concilie bijeen te roepen, hadden zij al van tevoren de kracht van die concilie verminderd door de raadslieden met een eed te laten zweren dat ze aan hun reglementen niets zouden veranderen.

Bovendien, ze gaven de paus volledige volmacht over alle beslissingen die door de concilie gemaakt werden, zodat het niets uitmaakt, of er nu veel conciliën zijn, of niet één - ze bedriegen ons tóch met een poppenvertoning en het voeren van een spiegelgevecht. Zo vreselijk bang zijn ze om hun eigen huid te verliezen in een werkelijk vrije concilie te houden! En ze hebben koningen en raadsheren bevreesd gemaakt, door hen te doen geloven, dat ze een overtreding tegen God begaan als ze in al die oneerlijke bedriegerij niet gehoorzaamd worden.

6. Nu, Gode helpe ons, en geve ons één van de bazuinen waarmee de muren van Jericho werden omvergeworpen, Jozua 6:20. Zodat wij met onze adem deze muren van stro en papier kunnen omverstoten en dat de Christelijke wapenen waarmee de zonde gestraft wordt, hersteld mogen worden, en dat de sluwheid en de bedriegerij van de duivel aan het licht komt, opdat wij door middel van vermaning ons leven beteren en wij Gods genade weer mogen ontvangen.

De eerste muur

7. Men heeft gezegd, dat de paus, bisschoppen, priesters en al degenen die de kloosters bewonen, 'de geestelijke klasse', of de kerkelijke stand uitmaken; en dat vorsten, edelen, burgers en boeren tot 'de wereldlijke klasse', of lekenstand uitmaken. Dat is fraaie geschiedenis. Maar niemand moet zich door die dingen te laten afschrikken. Iedere Christen behoort bij 'de geestelijke klasse', en tussen hen is geen ander onderscheid, alleen in het ambt wat zij bedienen, zoals Paulus ons zegt in 1 Kor. 12:12: *"Want gelijk het lichaam één is, en vele leden heeft,...."* We behoren allen bij één lichaam, en toch heeft ieder lid een eigen taak waarmee we elkaar dienen. Dit alles omdat we één doop hebben, één Evangelie, één geloof, en dat maakt iedere Christen gelijk; want de doop, het Evangelie en geloof alleen maakt ons 'geestelijk' en Christenen.

8. Maar het feit dat een paus of een bisschop mensen zalft, hun kruin scheert, de ordening, inwijding, of dat ze anders gekleed zijn dan de leken, maakt ze huichelaars en valse goden; het maakt iemand zeker geen Christen of een "geestelijk" mens. Door de doop zijn we allen priesters geworden, zoals Petrus ons leert in 1 Petrus 2:9: *"Maar gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk...."* En in Openbaring 5:10 staat: *"En Gij hebt ons onzen God gemaakt tot koningen en priesteren; en wij zullen als koningen heersen op de aarde."* Hoewel het niet aan allen toekomt zulke ambten uit te oefenen, want niemand kan iets dat aan allen eigen is aannemen, zonder de wil der gemeenschap. Maar als de zalving van God niet op ons was, zou de zalving, of inwijding door de paus nooit een priester kunnen maken, en niemand zou ooit de mis kunnen bedienen of kunnen preken of zonden vergeven. Daarom, wanneer de bisschop iemand inwijdt, is het zó dat hij in de plaats van de gehele gemeente, waarvan ieder lid hetzelfde vermogen heeft, iemand uitpikt uit die gemeente, en hem dan aanstelde om dit vermogen voor anderen te beheren. Het is evenals tien broeders die allen zonen van dezelfde koning zijn, allen met dezelfde rechten op de troon dus, maar ze stellen één van hen aan om het bewind te voeren. Ze zouden allemaal koning kunnen zijn, maar alleen één van de tien heeft de volmacht gekregen van hun gemeenschappelijke macht. Zo is het ook in de kerk.

9. Het kan nog duidelijker worden gemaakt; als een kleine groep vrome Christelijke leken gevangen genomen werd en in een wildernis werd achtergelaten, en er was geen priester in hun gezelschap die door een bisschop was ingewijd, en als ze daar in die wildernis het eens werden om iemand in hun groep aan te stellen, of die persoon nu getrouwd was of ongetrouwd, en vertrouwden hem het ambt toe, om te dopen, het bedienen van de mis, vergiffenis schenken en om te preken, dan was zo iemand net zo goed een priester als iemand die door alle bisschoppen en pausen was ingewijd. Daarom kan iedereen een ander dopen en 'absolutie geven' in tijd van nood, iets wat onmogelijk zou zijn, tenzij we allen priesters waren. Dit grote voorrecht en de machtiging om te dopen dat bij het Christelijk erfgoed behoort, hebben zij door hun 'geestelijke klasse' nagenoeg vernietigd en zij waren de oorzaak dat we dit (erfgoed) bijna waren vergeten. Het was op de voornoemde manier dat Christenen van vroeger bisschoppen en priesters uit hun gezelschap kozen, die later dan werden bevestigd door andere bisschoppen, zonder al dat uiterlijk vertoon dat nu noodzakelijk geacht wordt. Zo werden Augustinus, Ambrosius en Cyprianus verkoren.

10. Aangezien de wereldlijke overheden dezelfde doop als wij hebben ontvangen en hetzelfde geloof en Evangelie als wij hebben, mogen we aannemen dat zij inderdaad priesters en bisschoppen zijn, en beschouwen hun ambt een nuttig iets, dat een plaats in de Christelijke gemeente inneemt. Want iedereen die met water is gedoopt kan zich beroemen op hetzelfde wat een priester, bisschop of paus heeft, al is het niet betamelijk dat iedereen dat ambt bekleedt. Nee, omdat we allemaal op gelijke manier priester zijn, betekent dat nog niet dat we ons erop toe moeten leggen om priester te worden, zonder toestemming en zonder daartoe gekozen te zijn, al hebben we het volste recht om dat te worden. Want al kan iedereen dat worden, niemand heeft zonder de wil en de opdracht van de Christelijke gemeente recht om dat te doen. En als het zou gebeuren dat iemand die dat ambt bekleedde door het begaan van een misdrijf werd afgezet, dan zou hij weer worden wat hij was vóórdat hij dat ambt bekleedde. In de Christelijke wereld is een priester daarom niets meer dan een ambtsdrager. Zolang hij dat ambt heeft, heeft hij voorrang; maar wanneer hij is afgezet, is hij een gewoon mens of een stedeling net als wij. Er is dan geen twijfel, dat een priester niet langer meer een priester is, wanneer hij afgezet is. Maar nu hebben ze onuitwisbare tekens verzonnen, en vertellen het fabeltje dat een afgezette priester wel degelijk verschilt van een leek. Ze beweren zelfs, dat een priester nooit een leek kan worden, of iemand anders dan een priester kan zijn. Dit alles zijn alleen maar verzinsels en wetten die door mensen zijn opgesteld.

11. Van dit alles mogen we aannemen dat er werkelijk geen verschil is tussen leken en priesters, prinsen en bisschoppen 'geestelijken' en 'leken', zoals zij die noemen, alleen in het ambt dat zij doen. Zij hebben allen dezelfde geestelijke stand, maar hebben niet allen hetzelfde werk te verrichten. Ze zijn ware priesters, bisschoppen en pausen, al hebben ze dan niet allen dezelfde taak, zoals priesters en monniken. Dit wordt ons door Paulus in Romeinen 12:4 en 1 Korinthe 12:12, en door Petrus in 1 Petrus 2:9 duidelijk gemaakt, zoals ik in het bovenstaande gezegd heb, n.l. dat we allemaal tot hetzelfde Lichaam van Christus, het Hoofd, behoren; en dat wij allen leden van elkaar zijn. Christus heeft niet twee verschillende lichamen, één 'stoffelijk' lichaam en een ander dat 'geestelijk' is. Hij is één Hoofd en Hij heeft één Lichaam.

12. Daarom, net als diegenen die nu "geestelijk" worden genoemd, priesters, bisschoppen of de paus, ze verschillen niets van andere Christenen, en ze staan niet boven hen, ze hebben

slechts de taak om Gods Woord en sacramenten te bedienen, hetgeen hun ambt is. Zo is het ook met de wereldlijke overheid, zij draagt het zwaard en een roede om daarmee het kwade te straffen en het goede te beschermen. Een schoenlapper, een smid, een boer, ieder doet de taak die bij hun beroep behoort, en tóch zijn ze allemaal hetzelfde, evenals priesters en bisschoppen die ingewijd zijn, en het is hun taak om door middel van hun beroep anderen van dienst te zijn, zodat op die manier vele soorten werk gedaan mag worden tot lichamelijk en geestelijk welzijn van de gemeenschap, zodat alle leden van het Lichaam elkaar dienen.

13. Welnu, hoe Christelijk is de 'verordening' die ons vertelt dat de wereldlijke overheid niet boven de 'geestelijken' staat, en dat dezen niet door de overheid gestraft mogen worden? Dat is hetzelfde als te zeggen dat de hand geen hulp mag bieden wanneer het oog pijn lijdt. Is het niet onnatuurlijk, ja, onchristelijk zelfs, dat het ene lid een ander lid niet zou helpen om onze ondergang te voorkomen? Waarlijk, hoe eervoller dat lid is, des te belangrijker het is dat anderen helpen. Ik zeg dan, aangezien de wereldlijke macht door God is aangesteld om boosdoeners te straffen, en om hen die goed doen, te beschermen, behoren ze daarom niet vrij te zijn om hun taak door de gehele Christelijke wereld heen onbelemmerd uit te voeren, zonder aanzien des persoon, of het nu de paus betreft, bisschoppen, priesters, monniken, nonnen of enig anderen? Want als het waar is dat aardse beroepen zoals: kleermakers, schoenmakers, metselaars, timmerlieden, loodgieters, boeren, enz. een minder belangrijke plaats innemen dan de ambten van predikers of mensen die de biecht afnemen, of de geestelijkheid, dan is het ook niet belangrijk dat zij de paus, bisschoppen, priesters, monniken, van schoenen, kleren, huizen, eten en drinken, voorzien; of het is niet nodig dat men ze eer bewijst. Maar als deze leken worden toegestaan om hun taak ongehinderd te verrichten, wat bedoelen die Roomse schriftgeleerden dan met hun voorschriften, waarmee zij zichzelf vrijstellen van de rechtsbevoegdheid van de wereldlijke macht? De enige bedoeling is vrij te zijn om kwaad te doen en te vervullen wat Petrus schreef: *" En er zijn ook valse profeten onder het volk geweest, gelijk ook onder u valse leraars zijn zullen, die verderfelijke ketterijen bedektelijk invoeren zullen, ook den Heere, Die hen gekocht heeft, verloochende, en een haastig verderf over zichzelf brengende".* (2 Petrus 2:1).

14. Daarom behoort de Christelijke overheid hun wereldlijke taak ongehinderd te kunnen verrichten, of het nu de paus, bisschop of priester betreft; laat iedereen die verkeerd doet de gevolgen aanvaarden. Alle dingen die door de kerkelijke regels zijn opgesteld, en die met de Bijbel botsen, zijn alleen maar Roomse veronderstellingen en verzinsels. Want de heilige Paulus zegt het volgende tegen alle Christenen: *"Alle ziel zij den machten, over [haar] gesteld onderworpen; want er is geen macht dan van God, en de machten, die er zijn, die zijn van God geordineerd. Alzo dat die zich tegen de macht stelt, de ordinantie van God wederstaat; en die ze wederstaan, zullen over zichzelf een oordeel halen. Want de oversten zijn niet [tot] een vreze den goeden werken, maar den kwaden. Wilt gij nu de macht niet vrezen, doe het goede, en gij zult lof van haar hebben; Want zij is Gods dienaar, u ten goede. Maar indien gij kwaad doet, zo vrees; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs; want zij is Gods dienaar, een wreekster tot straf dengene, die kwaad doet."* (Romeinen 13:1-4). De heilige Petrus zegt ook in 1 Petrus 2:13,15: *"Zijt dan alle menselijke ordening onderdanig, om des Heeren wil...."* Hij profeteerde ook dat er mensen zouden komen die de wereldlijke overheden zullen verachten. Maar dank zij de kerkverordeningen, is dit waarheid geworden.

15. Welnu, ik denk dat deze eerste papieren muur omvergeworpen is, aangezien de wereldlijke macht ook een lidmaat is van de Christelijke wereld, en deel uitmaakt van 'het geestelijke erfgoed', al heeft zij een aardse taak. Daarom behoort haar taak zonder enige hindernis de gehele Christelijke wereld te omvatten; ze moet kunnen straffen en druk kunnen uitoefenen wanneer en waar dan ook, als schuld of noodzaak het vereisen, of het nu de paus, bisschoppen of priesters zijn. Laten ze maar dreigen met geboden of uitbannen! Waar komt het vandaan dat een priester die schuldig is en zich voor het wereldlijk gerecht moet verantwoorden, van tevoren wordt verklaard, geen moord gedaan te hebben? Dat zou niet gebeuren als men naar de Goddelijke wet het zwaard over zulke misdaden liet gaan.

16. Het is ook niet goed dat zij in het kerkelijk recht zo'n grote vrijheid toekent aan lijf en goederen van de geestelijkheid, alsof de leken niet even zo geestelijk en goede christenen zijn, dan zichzelf; alsof zij niet bij de Kerk behoorden. Waarom is hun lijf, leven, goed en eer zo belangrijk, en het mijne niet, daar wij toch gelijke Christenen zijn? En wij dezelfde doop, geloof, en de Geest hebben, als gelijke Christenen? Alleen uit mensengeboden en inzettingen!

17. Bovendien, die uitzonderingen kunnen niet door een goede Geest zijn verzonnen, noch door iemand die zulke zonden ongestraft toeliet. Want als wij de plicht hebben om tegen de werken en de woorden van de boze geest te strijden en die te vertreden, als wij de opdracht hebben om hem op welke manier dan ook uit te drijven, zoals Christus en Zijn apostelen ons opdragen om dat te doen, moeten we het dan oogluikend belaten dat de paus of zijn handlangers tot duivelse woorden en werken geneigd zijn? Moeten wij, ter wille van mensen, toelaten dat Goddelijke geboden en waarheden worden tegengehouden, iets dat we door middel van de doop beloofd hadden met ons lijf en leven te verdedigen? Als dat het geval is, is het zeker dat we schuldig zijn tegen alle zielen die daardoor verlaten worden en verloren gaan.

18. Het moet daarom de duivel zelf zijn geweest die het volgende heeft gezegd in de kerkverordeningen: "Al was de paus ook zo slecht dat hij mensenmassa's naar de duivel leidde, dan kan hij nóg niet worden afgezet". Op dit vervloekt en duivels fundament bouwt men te Rome, en ze dachten dat we liever de hele wereld naar de duivel zouden laten gaan, in plaats van hun bedriegerij te weerstaan. Als het feit dat de ene mens boven de ander staat genoeg reden was waarom hij straf behoorde te ontlopen, dan kon geen één Christen een ander bestraffen, aangezien Christus de opdracht gaf dat ieder mens zichzelf minder behoort te achten dan een ander en dat men de minste moet zijn. Matth. 18:4; Lukas 9:48.

19. Op plaatsen waar zonde aanwezig is, is ontsnappen van de straf op die zonde iets onmogelijks; zoals St. Gregorius ook schrijft dat we inderdaad allen gelijk zijn, maar het zijn schuldgevoelens die ons aan anderen doet onderwerpen. Nu kunnen we zien hoe zij - die door God en de apostels waren opgedragen om zich aan de wereldlijke macht te onderwerpen, - zich tegenover de Christelijke wereld gedragen, hoe zij door hun eigen verdorvenheid en zonder schriftuurlijke grond haar van vrijheid beroofde. Er is reden om te vrezen dat dit een spel van de Antichrist is, of van zijn nabootser.

De tweede muur

20. De tweede muur is nòg meer brokkelig en waardeloos. Zij willen de baas spelen over de Heilige Schrift, al leren zij hun hele leven daar niets van. Ze wanen dat zij de enige autoriteit zijn, en met een onbeschaamde verdraaiing van woorden willen ze ons wijsmaken dat de paus in dingen van geloof onfeilbaar is, of hij nu een slecht- of een goed mens is, ondanks het feit dat zij geen woord daarvan kunnen bewijzen. Vandaar dat er zoveel ketterse en onchristelijke, ja, zelfs onnatuurlijke verordeningen in de kerkreglementen zijn, iets, waarover we nu maar niet zullen spreken. Want zij maken onbeschaamd verordeningen, wanneer het hun uitkomt, aangezien zij denken dat de Heilige Geest hen niets ten laste zal leggen, al gedragen zij zich nog zo onkundig en duivels. Als dat waar was, waarom is het gebruik van de Heilige Schriften dan nuttig en nodig? Laten we ze dan maar verbranden, laten we dan maar tevreden zijn met de ongeleerde heren in Rome die onkundig zijn van de waarheid, die beweren dat ze de Heilige Geest bezitten - ofschoon Hij alleen in godvruchtige harten woont! Ik kon bijna niet geloven dat de duivel zulke onbenullige opgeblazenheid vertoonde, en ondanks dát nog navolgers had in Rome, als ik het met mijn eigen ogen niet had gelezen.

21. Maar in plaats van met onze eigen woorden met hen te redetwisten, laten we liever de Schriften aanhalen. Paulus zegt in 1 Kor. 14:30: *"Doch indien een ander, die er zit, [iets] geopenbaard is, dat de eerste zwijge"*. Wat voor zin zou dit gebod hebben, als we alleen maar dingen moesten aannemen van degenen die het woord voeren, of alleen van hen die een ambt hebben? Christus zegt ook in Johannes 6:45: *"Er is geschreven in de profeten: En zij zullen allen van God geleerd zijn...."* Het kan dus zeer zeker waar zijn dat de paus en allen die hem volgen goddeloze mensen en geen echte Christenen zijn, en dat ze niet door God geleerd zijn, en dat ze de dingen niet op de juiste manier uitleggen. Daarentegen, een eenvoudig mens kan de dingen soms wèl op de juiste manier uitleggen; waarom horen we zulke mensen dan niet na te volgen? Is de paus niet vaak fout geweest? Wie is er dan om Christenen te helpen als de paus de dingen verkeerd ziet, als er niemand anders is die wij kunnen geloven om de Schriften te verklaren?

22. Daarom is het een oudwifse fabel dat de uitleg van de Schriften, of de bevestiging daarvan, alleen de paus toebehoort, al zijn zij niet in staat om één woord ter verdediging voort te brengen. Zij waren het die zich die macht hebben toegeëigend; en ofschoon ze beweren dat deze macht aan St. Petrus gegeven was, toen de sleutels (van het koninkrijk) aan hem werden gegeven, is het duidelijk genoeg om te zien dat die sleutels niet aan Petrus alleen waren gegeven, maar aan de gehele Christen gemeenschap. Matth. 16:19 en 18:18. Bovendien, de sleutels waren niet gegeven als gezaghebbend over de leer of om daarmee over anderen te heersen, maar alleen omtrent de zonde, om daarmee vast te binden en los te maken, volgens het gebod. En wat zij zichzelf toe-eigenen uit Joh. 20: 22, 23 is een ijdele aanmatiging. De woorden van Christus in Lukas 22:32, die aan Petrus waren gericht: *"Maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude"*...kan ook niet op de paus worden toegepast, aangezien de meeste pausen geen geloof hadden, iets wat ze zelf moesten toegeven. Bovendien, Christus bad niet alleen voor Petrus, maar Hij bad ook voor alle apostelen en Christenen, zoals Hij in Johannes 17:9,20 zei: *"Vader, Ik bid voor hen; Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen, die Gij Mij gegeven hebt, want zij zijn Uwe.... En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij geloven zullen."* Is dat niet duidelijk genoeg gezegd?

23. Denk daar maar eens over na! Zij moeten dus erkennen dat er vrome Christenen onder ons zijn die ware gelovigen zijn, die de Geest en de rechte kennis van Christus hebben. Waarom moeten we dan de dingen die dezen zeggen en hun zienswijze verwerpen, en in plaats daarvan de paus volgen, die nóch geloof, nóch de Geest heeft? Dat te doen betekent de verloochening van het geloof en van de Christelijke Kerk. Bovendien, het is niet de paus alléén die de dingen altijd juist ziet. Het geloofsartikel zegt: *"Ik geloof in één heilige Christelijke Kerk."* Want anders moest men zeggen: "Ik geloof in de paus te Rome." Maar dan beperken wij daarmee de Christelijke Kerk tot één persoon en dat zou niets anders dan een duivelse en de grootste vergissing zijn.

24. Maar, zoals al eerder gezegd werd, wij zijn allen priesters, en als we allen hetzelfde Evangelie en sacrament bezitten, waarom zouden we dan allen ook niet de macht bezitten om de dingen die met het geloof te maken hebben te beproeven en te beoordelen of die dingen juist zijn? Wat betekenen de woorden van Paulus dan in 1 Korinthe 2:15: *"Doch de geestelijke [mens] onderscheidt wel alle dingen, maar hij zelf wordt van niemand onderscheiden.* Of 2 Korinthe 4:13: *"Dewijl wij nu denzelfden Geest des geloofs hebben,...."* Waarom zouden wij dan niet onderscheid mogen maken tussen wat wèl of niet klopt met de dingen van het geloof, iets wat een ongelovige paus ook doet?

24. Al deze en vele andere teksten behoren ons vrijmoedig en vrij te maken, en we moeten niet toestaan dat de Geest der vrijheid, zoals Hij door Paulus wordt genoemd in 2 Kor. 3:17 weggejaagd wordt door de verzinsels van de pausen, maar we behoren onbevreesd alle dingen die ze doen of niet doen, te testen met onze interpretatie van de Schriften, die op geloof berust, en ze dan verplicht om niet hun eigen-, maar de juiste uitlegging te volgen.

In de tijd van het Oude Testament moest Abraham toch doen wat zijn vrouw Sara tot hem zei, die door hem beter onderwezen was dan wie ook in de wereld. De ezel van Bilëam was ook wijzer dan de profeet zelf. Als God toen in staat was om door middel van een ezel tot een profeet te spreken, waarom zou Hij dan nu niet in staat zijn om door middel van een rechtvaardig mens tegen de paus te spreken? Op die wijze vermaant St. Paulus St. Petrus als iemand die fout was, Gal. 2:11. Daarom hoort iedere Christen het geloof te omhelzen, om het te begrijpen en het te verdedigen en de dwalingen te verdoemen.

De derde muur.

25. De derde muur valt vanzelf naar beneden wanneer de eerste twee gevallen zijn. Want wanneer de paus dingen doet die tegen de Schrift ingaan, is het onze plicht om ons aan de Schrift te houden, om hem (de paus) daarmee te vermanen, volgens de woorden van Christus in Mattheus 18:15,16,17: *"Maar indien uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga heen en bestraf hem tussen u en hem alleen; indien hij u hoort, zo hebt gij uw broeder gewonnen. Maar indien hij [u] niet hoort, zo neem nog een of twee met u; opdat in de mond van twee of drie getuigen alle woord besta. En indien hij denzelven geen gehoor geeft; zo zegt het der gemeente; en indien hij ook der gemeente geen gehoor geeft, zo zij hij u als de heiden en de tollenaar.* Ieder lid wordt hier bevolen om zich om andere leden te bekommeren. Het is nog belangrijker als het lid die kwade dingen doet, een leider is, en als dat lid, door zijn slecht gedrag, de oorzaak is van veel schade en krenking voor de anderen!

Maar als ik hem voor de gemeente beschuldig, dan behoort ik de gemeenteleden bijeen te brengen.

Voor hun bewering dat alleen de paus kan beslissen om een concilie bijeen te roepen of de beslissingen van die raad kan bevestigen is geen enkele grond in de Schrift, dan hun eigen inzettingen. Deze eigengemaakte stellingen gelden alleen maar zolang ze geen nadelige gevolgen hebben voor de Christenheid, of zolang die stellingen niet tegen Gods geboden ingaan. Wanneer de paus een vermaning heeft verdient, gelden die niet meer, aangezien het schade veroorzaakt aan de Christenheid, als hij niet door middel van een concilie vermaand wordt.

Zo lezen we in Handelingen 15:6 op het Apostolisch Concilie dat het niet Petrus alleen was die besluit nam, maar dat de apostelen en ouderlingen tezamen beslisten. Als Petrus alleen recht daartoe had, dan zou het geen Christelijk Concilie zijn geweest, maar zou een ketterse conciliabulum geweest zijn. De concilie van Nicéa zelfs - de beroemdste van allemaal - werd niet door de bisschop van Rome alleen bijeengeroepen, noch door hem alleen bevestigd, maar door keizer Constantijn, en vele andere keizers die daarna kwamen deden hetzelfde, maar toch waren die de meest Christelijke Conciliën. Maar als de paus alleen recht had om een concilie bijeen te roepen, dan moeten al die concilies kettters zijn geweest. Bovendien, als ik de concilies beschouw die door de paus bijeengeroepen zijn, dan kom ik tot de conclusie, dat daar geen bijzondere dingen tot stand kwamen.

26. Daarom, als dat nodig blijkt te zijn, wanneer de paus een ergernis voor de Christelijke gemeenschap is, behoort een ieder die in staat is, en een trouw lid van het lichaam van Christus is, alles in het werk te stellen om een concilie die waarlijk is, bijeen te roepen. Niemand kan dat beter doen dan de wereldlijke overheid, aangezien daar ook mede-Christenen, medepriesters, medegeestelijken zijn. En wanneer dat nodig is, behoren die mensen hun ambt te gebruiken waarin God ze boven anderen heeft geplaatst. Zou het niet onnatuurlijk zijn, als er in de stad brand uitbrak, en als niemand iets deed, terwijl alles wat brandbaar was uitbrandde, alleen maar omdat alléén de burgemeester wat te zeggen heeft in zo'n toestand, of misschien omdat de brand in het huis van de burgemeester begon? Als zoiets gebeurt, is het dan niet de plicht van iedere inwoner om anderen daarvoor te waarschuwen? Is dat niet nog noodzakelijker in de geestelijke stad van Christus, als daar een 'vuur der zonder' uitbreekt, of dat nu door de paus wordt veroorzaakt of door anderen? Als een stad door een vijand wordt aangevallen, hoort men dan niet diegene die de eerste is om anderen te waarschuwen te bedanken? Waarom behoort iemand die de aanwezigheid van de vijand uit de hel aankondigt en Christenen bijeenroept, dan niet te worden bedankt en geprezen?

27. Maar al hun grootdoenerij over een gezag dat zich niet eens durft te verzetten betekent niets. Niemand in de Christelijke wereld mag een ander kwaad doen, of iemand die wordt gekwetst verbieden zichzelf daartegen te verzetten of verdedigen. De enige volmacht die aan de Kerk werd gegeven, is zichzelf op te bouwen. Daarom, als de paus zijn gezag zou gebruiken om het bijeenroepen van een concilie te verhinderen, en op die manier een belemmering tot de opbouw van de Kerk wordt, dan behoren we geen achting voor hem, noch voor zijn gezag, te hebben. En als hij met uitbannen gaat bulderen, dan behoren we zijn gedrag als die van een dwaas te beschouwen, en moeten het verwerpen en hem met Gods Woord tegengaan en bedreigen. Want dit brutale gezag dat hij heeft is niet juist; hij heeft geen volmacht. En zijn aanmatiging kan snel worden weerlegd met de Heilige Schrift, want Paulus

zegt tegen de Korinthiërs: 2 Kor. 10:8: *"Want indien ik ook iets overvloediger zou roemen van onze macht, welke de Heere ons gegeven heeft tot stichting, en niet tot uw nederwerping zo zal ik niet beschaamd worden"* Wie mag deze tekst opzij schuiven? Alleen de invloed van de duivel en de antichrist veroorzaken de weerstand om de dingen die tot opbouw van de Christelijke wereld dienen, te verhinderen. Daarom behoren wij hem in het geheel niet te gehoorzamen, maar wij moeten hem met ons leven en bezittingen, en met alle macht weerstaan.

Zelfs als er een wonder ten voordele van de paus gebeurde, tegen de wereldlijke overheid, of als iemand ineens met een ziekte wordt bezocht - iets wat, zij pochen, soms gebeurd is - moeten wij niet anders zien dan het werk van de duivel om ons geloof te verzwakken. Christus Zelf profeteerde in Mattheus 24:24: *"Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan, en zullen grote tekenen en wonderheden doen, alzo dat zij (indien het mogelijk ware) ook de uitverkorenen zouden verleiden"*, en Paulus zegt in 2 Thessalonicenzen 2:9, dat de antichrist, door de kracht van satan, wonderen der leugen zal doen.

28. Laten we daarom hiervan overtuigd zijn: er is geen Christelijke macht die boven Christus staat; zoals Paulus dat in II Kor. 13:8 zegt: *"Want wij vermogen niets tegen de waarheid, maar voor de waarheid"*. Alle dingen die Christus tegenwerken zijn beïnvloed door de antichrist en de duivel. Dit is zelfs waar wanneer het wonderen en plagen zou regenen en hagelen. Wonderen en plagen bewijzen niets, vooral niet in deze laatste kwade dagen, waar de Heilige Schrift schrijft over valse wonderen, 2 Thess. 2:9, 10. Wij behoren daarom met een onwankelbaar geloof op Gods Woord te steunen; en dan zal de duivel zijn 'wonderen' wel laten!

29. Daarom hoop ik dat de valse leugens en de bangmakerij die de roomsen een lange tijd hebben gebruikt om ons geweten daarmee bang te maken, hiermee omvergeworpen is. Zij, net als wij allen, zijn aan het zwaard van de overheid onderhevig; ze hebben niet de volmacht om de Heilige Schrift met het gebruik van geweld uit te leggen; ze hebben ook niet het recht om het bijeenbrengen van een concilie te verhinderen, of, om het naar hun eigen zin door te drukken en ons de vrijheid te benemen. Maar als dat toch gedaan wordt, dan zijn ze in feite het werktuig van de antichrist en de duivel, en hebben niets met Christus te maken dan alleen maar in naam.

Einde van het eerste deel.